

Кравець Анастасія Юріївна
Алексєєнко Ірина Вікторівна

Біодипломатія як нова біополітична модель міжнародних відносин

УДК 321.01

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-4.18>

Кравець Анастасія Юріївна
доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних
відносин і туризму
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна

Алексєєнко Ірина Вікторівна
доктор політичних наук, професор,
завідувачка кафедри міжнародних
відносин і туризму
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна

Біополітика як окремих напрям наукових досліджень вводить в обіг політичної науки новий термін – біодипломатія. Біодипломатія аналізується як нова модель міжнародних відносин, у центрі якої знаходиться ідея захисту біологічного та культурного різноманіття шляхом переформатування нинішніх дипломатичних відносин згідно з принципами єдності та взаємозалежності задля досягнення глобального миру та збереження планети для наступних поколінь. Констатовано, що основною загрозою запровадження біодипломатії є етнонаціональні конфлікти, досліджено їх природу й еволюційно зумовлені причини виникнення. Виявлено, що біополітичний підхід до проблематики етнонаціональних конфліктів має свою специфіку, адже вони мають біологічний фундамент і пов'язуються з територіальною поведінкою людини. Етноцентризм розуміється як сприйняття членів свого етносу і несприйняття представників інших етносів або національностей. Підкреслено, що етноцентризм культивується з дитинства, при цьому важливим механізмом його формування є індоктринування – свідоме нав'ювання відповідних поведінкових норм і цінностей. Виявлено, що в основі міжетнічних конфліктів лежить еволюційно зумовлена схильність до агресії, побудована на принципі територіальної ідентичності та закріплена завдяки соціалізації. Констатовано величезне біополітичне значення дослідження агресії, адже саме воно сприяє розумінню природи агресивності, а отже, може стати у пригоді для попередження різного роду конфліктів і навіть воєн. Виявлено важливе значення стратегій запобігання міжнаціональним конфліктам, а також різноманітних способів примирення, репрезентованих біодипломатією. Констатовано, що концепція біодипломатії містить у собі не тільки теоретичний складник: глибинний аналіз природи і сутності етнонаціональних конфліктів, а й емпіричний, а саме: різноманітні стратегії, що мають сприяти формуванню етнічної толерантності та культури примирення як необхідної умови існування сучасного соціуму; а також популяризацію біоосвіти й ідей поваги до прав людини, до біорозмаїття, мультиетнічності та мультикультурності сучасного світу у глобальному вимірі.

Ключові слова: біополітика, біодипломатія, етнонаціональні конфлікти, етноцентризм, міжнародні відносини.

Вступ. Біополітика вводить в обіг політичної науки новий термін – біодипломатія. Його автором по праву вважається грецька професорка А. Влавіанос-Арванітіс. Зокрема, вона зазначає: «Біодипломатія – це абсолютно нове поняття у світовій практиці» [10]. Біодипломатія підтримує зусилля, спрямовані на підтримку біологічного та культурного різноманіття, прагне поліпшити людські відносини та досягти миру в усьому світі шляхом зміни нинішніх дипломатичних відносин. Ключовою повинна стати повага до життя. Незаперечними принципами біодипломатії є повага до прав людини, визнання мультиетнічності та мультикультурності сучасного світу: «Міжнародне співробітництво у галузі охорони навколишнього середовища підвищує якість життя та зміцнює зусилля для забезпечення миру та безпеки» [10]. Біодипломатія дає можливість суверенним державам і громадянському суспільству побудувати довгострокову політику солідарності. Вона визнає, що культурна диференціація є багатством людства, а людство своєю чергою є частиною загального біосу, де: «ДНК, генетичний код кожного живого організму, є сполучною ланкою між усіма формами життя. Зовнішня політика повинна перейти від фрагментарного

конкурентного середовища до принципів єдності та взаємозалежності» [10].

Основна загроза для запровадження біодипломатії, на наш погляд, полягає не стільки у тому, що «світова спільнота не повною мірою усвідомила необхідність прийняття загальної екологічної політики – біополітики» [10], а у тому, що сучасний світ просто не може існувати у цілковитому мирі та солідарності на основі поваги до мультикультурності та мультиетнічності. І підтвердженням цьому є чисельні етнонаціональні конфлікти. Друга половина ХХ століття ознаменувалась конфліктами у Чечні, Абхазії, Югославії тощо. Десятиліттями не припиняється конфлікт між Ізраїлем і Палестиною. ХХІ століття принесло конфлікт у Сирії, результатом чого стала масова міграція та викликані нею проблеми, з якими стикнулась Європа. І це далеко не повний перелік. А отже, проблематика міжнаціональних і міжетнічних конфліктів, вироблення ефективних стратегій запобігання їх виникненню і розповсюдженню, як, наприклад, біодипломатія, продовжує бути актуальним напрямом наукових досліджень.

Мета та завдання. Метою статті є дослідження біодипломатії як нової біополітичної моделі міжнародних відносин, у центрі якої знаходиться

ідея захисту біологічного та культурного різноманіття задля досягнення глобального миру і збереження планети для наступних поколінь. Завданням статті є дослідити етнонаціональні конфлікти як основну загрозу запровадження біодипломатії, їх природу, біологічний фундамент, еволюційно зумовлені причини виникнення; а також основні стратегії запобігання виникненню та розповсюдженню етнонаціональних конфліктів, що репрезентовані біодипломатією.

Методи дослідження. Дослідження базується на дотриманні наукових принципів еволюціонізму, плюралізму, міждисциплінарності та цілісності. Комплексний характер поставленої наукової проблеми передбачає використання відповідної методики, яка поєднує у собі різні види системного аналізу: системно-структурний, системно-функціональний та системно-історичний. Важливе значення має й аксіоматичний метод, адже завдяки йому формуються біополітичні аксіоми, на кшталт людина є частиною біорозмаїття. Отже, досліджувати політичну поведінку індивіда, у тому числі її конфліктні прояви, потрібно виключно з еволюційного погляду тощо. Метод раціональної реконструкції, з допомогою якого виявлено глибинні причини агресії та конфліктної поведінки з акцентом на їх еволюційній природі та біологічному фундаменті.

Результати. Біополітичний підхід до проблематики етнонаціональних конфліктів має свою унікальну специфіку, адже біополітика репрезентує власне бачення причин таких конфліктів. Етнонаціональні конфлікти мають біологічний фундамент, тобто ґрунтуються на еволюційно закріпленому принципі етноцентризму, який пов'язаний з територіальною поведінкою людини. Етноцентризм розуміється як сприйняття членів свого етносу і несприйняття представників інших етносів або національностей.

С. Костючков зазначає: «Сучасний світ характеризується надзвичайно гострими проявами соціальних і політичних конфліктів, зокрема етнічних. Саме біополітика як наукова галузь здатна виявити й проаналізувати причини, що зумовлюють розвиток етнополітичних конфліктів» [3, с. 8].

А. Олескін зазначає: «Проблематика міжнаціональних, міжрасових і міжетнічних відносин привертає увагу багатьох біополітиків, що втілюється у проведенні міжнародних конференцій та виході багаточисельних збірників статей із зазначеної проблематики» [5, с. 154].

На думку Р. Бланка, нові знання про взаємодію мозку та середовища, репрезентовані сучасними науками про життя, у тому числі біополітикою, підсилюють необхідність розробки превентивної політики для запобігання індивідуальним і міжгруповим конфліктам: «Ці дані мають важливе значення не тільки для внутрішньої расової гармонії, а й для

вивчення міжнародних конфліктів і тероризму» [7, с. 220].

Підкреслимо, що етноцентризм зазвичай культивується з дитинства, при цьому важливим механізмом його формування є свідоме навіювання відповідних поведінкових норм і цінностей. Константуємо, що в основі міжетнічних конфліктів лежить еволюційно зумовлена схильність до агресії, побудована на принципі територіальної ідентичності та закріплена завдяки соціалізації.

А. Олескін визначає етноцентризм таким чином: «Етноцентризм (від грец. *ethnos* – народність і *kentron* – центр, середина) – вибіркове ставлення до представників свого етносу (нації, народності, племені)» [5, с. 154]. А також вчений зазначає: «Етноцентризм часто поєднується з ксенофобією (грец. *xenos* – чужий; *fobos* – страх) – неприйняттям чужих, і передбачає культивовані з раннього дитинства етнічні забобони – невинновдані негативні установки щодо іншої групи (національності, раси) або окремих її членів» [5, с. 154].

У біополітиці етноцентризм пов'язується з територіальною поведінкою, причому як людською, так і тваринною. В основі такої поведінки лежить еволюційно-біологічний механізм розпізнавання своїх та чужинців та необхідність захистити свою територію. А. Олескін зазначає: «Поділ інших особин свого виду на своїх і чужих – це практично універсальна характеристика живих істот. Вона властива й представникам виду *Homo sapiens*, як на стадії первісних мисливців-збирачів, так і у сучасному цивілізованому суспільстві» [5, с. 155].

Окрім механізмів, існують маркери розпізнавання «своїх» і «чужих»: «У людському суспільстві нерідко відбувається ситуація, коли розпізнавання, зокрема етнічної приналежності людини, виробляється підсвідомо, і навіть відповідний стиль поведінки виникає раніше, ніж індивід усвідомлює, що перед ним співвітчизник або чужинець» [5].

Останні дослідження у цій сфері виявили, що й серед, здавалося б, неупереджених людей є расова упередженість і стереотипи. Це стало можливим завдяки вивченню реакції мигдалини людського мозку, яка втілюється у страх або тривогу. Важливо відзначити, що ці реакції з'являються автоматично, без участі свідомості, створюючи тим самим вороже середовище та перешкоджаючи раціональному вибору: «Питання полягає у тому, що викликає у мигдалинах виникнення та фіксацію цих реакцій у ранньому віці» [7, с. 220].

Показовим з погляду підсвідомого розпізнавання своїх і чужинців є експеримент Р. Мастерса, який демонстрував групі американців відеозаписи промов американських, французьких і німецьких політичних діячів з вимкненим звуком (щоб слухачі не могли визначити національність). Більш позитивно американці поставилися тільки до своїх

співвітчизників, оскільки вони були більш інтелегентними, компетентними і сильними, ніж їхні французькі та німецькі колеги» [8].

Тут доречно буде навести тезу Дж. Френда, який зазначає: «Революція в галузі біологічних наук показала, що навіть найскладніші типи політичної поведінки, такі як співпраця і війна, можуть бути об'єднані генетично запрограмованими схильностями» [8, с. 232–233].

Дипломати часто намагаються примирити протидіючі сторони за допомогою сприяння торгівлі, культурним і професійним обмінам тощо. Вони намагаються притупити давню ворожість завдяки компромісам, які дозволяють кожній стороні зберегти обличчя і залучити третіх осіб як гарантів [7, с. 220]. При цьому іноді навіть лідери протидіючих сторін можуть бути обмежені в своїй здатності переконати своїх послідовників прийняти світ раціонально, без емоційного фону, що закріплений глибоко всередині мозку. Вивчення психофізіологічних механізмів мозку може допомогти пояснити природу довготривалих конфліктів на Близькому Сході, в Північній Ірландії, Сомалі, Камбоджі та на Балканах [7, с. 220].

Однак такий підхід вимагає наявності відповідей на цілу низку питань: «Як інтегрувати у зовнішню політику розуміння морфологічного впливу мозку на агресивність і міжгрупові конфлікти? Чи існують більш ефективні способи боротьби, ніж пряме використання сили або традиційного посередництва? Якою мірою керівники експлуатують почуття страху, щоб залучитися підтримкою їх політики?» [7, с. 220]. Ці питання, на жаль, поки що залишаються без відповіді.

Єдиним рецептом, на наш погляд, є виховання міжнародної спільноти у дусі етнічної толерантності, а також запровадження принципу біоцентризму як основоположного принципу внутрішньої та зовнішньої політики XXI століття.

Як справедливо зазначає Р. Бланк: «Цілком ймовірно, що ми ніколи не будемо повною мірою розуміти, передбачувати та лікувати агресію, дивлячись тільки на гени і мозок, адже вони є політичними і соціальними проблемами, а не тільки біологічними» [7, с. 220]. Проте не можна не погодитись із тезою: «Явища, які ми називаємо соціальними і політичними, являють собою загальне розуміння між окремими людьми, а не зовнішні події, які таємничим чином впливають на людські справи. Хоча сучасне знання про роль мозку в людській поведінці не є достатнім, ніхто не може зрозуміти насильство без глибокого розуміння людського розуму» [7].

Зростання насильства у сучасному світі, численні цивільні й міжетнічні конфлікти змушують дослідників обговорювати й надалі природу агресії. Ми вважаємо, що біологічно зумовлена схильність до агресії, заснована на еволюційно закри-

пленому принципі територіальної ідентичності, лежить в основі міжетнічних конфліктів.

Взагалі феномен агресії цікавить не тільки біополітиків, а й філософів, соціологів, антропологів, психологів та етологів. Проте біополітичний підхід до феномену агресії має свої особливості, адже вона розглядається не як емоція, а як модель (тип) поведінки. Водночас біополітики наполягають на тому, що агресія, як і егоїзм, закладена в людину природою, але може бути приборкана у процесі соціалізації та виховання.

Класичне етологічне визначення агресії дав Н. Тінберген: «Наближення до супротивника та нанесення будь-якої шкоди, або, принаймні, генерація стимулів, що спонукають противника підкоритися» [5].

На думку М. Бутовської, агресія як поведінка людини у соціумі дозволяє зрозуміти, що агресія є інтегративною частиною внутрішньо групових відносин і може зустрічатися в умовах налагоджених соціальних відносин. Така модель поведінки людей допомагає повністю інтегрувати конкуренцію та кооперацію в рамках одних і тих же відносин [1, с. 431]. На нашу думку, агресія у таких спільнотах виступає своєрідним тестом на міцність тих відносин та тієї системи цінностей, яка існувала перед конфліктною ситуацією.

Слід підкреслити величезне біополітичне значення дослідження агресії, адже саме воно сприяє розумінню природи агресивності, а отже, може стати у пригоді для попередження різного роду конфліктів і навіть воєн.

Як зазначає Д. Майерс, ступінь агресії у людей значно варіюється: «Від принципу ненасильства у Норвегії, до войовничих індіанців у Південній Америці, у яких приблизно 50% дорослих чоловіків, доживши до зрілого віку, «займаються тим, що вбивають» [5].

У цьому контексті важливо підкреслити, що у межах біополітики важливого значення набувають як стратегії запобігання міжнаціональним конфліктам, так і будь-які способи примирення, адже ключові концепції біополітики, а саме біовлади та біодипломатії, суперечать будь-яким проявам агресивної поведінки.

Біовлада розуміється нами як нова модель владних відносин у політичній сфері, що характеризується: переосмисленням чинних механізмів влади (заміною примусу і покарання на контроль і координування); творчістю і спротивом; здатністю до свободи і трансформації; захистом свободи особистості та здатністю примножувати життя.

Біодипломатія розуміється нами як нова модель міжнародних відносин, у центрі якої знаходиться ідея захисту біологічного та культурного різноманіття шляхом переформатування нинішніх дипломатичних відносин згідно з принципами єдності та взаємозалежності задля подолання екологічної

кризи, досягнення глобального миру і збереження планетарного біорозмаїття.

Біодипломатія містить у собі декілька ключових стратегій:

1. *Культивування з дитинства етнічної толерантності у планетарному масштабі.* Стратегія представлення «чужака» як «свого» репрезентована професором А. Олескіним. На його думку, «руйнується база для формування етнічних забобів і самого етноцентризму» [5], наприклад, шляхом культивування дитячих і юнацьких міжнаціональних контактів. Своєю чергою І. Тукаленко говорить про «вироблення політики визнання як права на гідне ставлення до всіх людських спільнот, вмотивоване запереченням біологічних підстав вищості одних груп над іншими» [6, с. 267].

2. *Популяризація біоосвіти у світі.* А. Влавіанос-Арванітіс організовує міжнародні біологічні конференції, що мають на меті довести необхідність виховання людей планети у дусі поваги до різноманіття національностей: «Метою і відповідальністю біоосвіти» є вивчення міждисциплінарних екологічних моделей кожною спеціальністю для продукування охорони навколишнього середовища в кожній людській діяльності» [10]. Для просування цієї концепції Міжнародна біополітична організація в 1990 році створила Міжнародний університет біологічних наук, що залучає вчених, управлінців, дипломатів, бізнесменів, викладачів та студентів активно брати участь у розвитку «екологічно свідомих суспільств». Університет сприяє розвитку біологічної освіти та виступає як каталізатор для прискорення екологічної обізнаності та надання біоцентричної інформації для студентів та підготовки фахівців по всьому світу [10]. Голова департаменту Біополітики Американської Асоціації політичних наук С. Петерсен також наполягає на необхідності виховання дітей у дусі соціальної рівності та активної участі кожного в політичному житті суспільства [9, с. 354].

3. *Формування культури примирення як необхідної умови існування сучасного суспільства у глобальному вимірі.* М. Бутовська говорить про важливість виховання як механізму формування культури примирення: «Особлива культура примирення виникає в межах дитячої субкультури та передається в процесі спілкування від старших дітей до молодших» [2].

Констатовано, що біополітика містить у собі не тільки теоретичний складник, зокрема глибинний аналіз етнонаціональних конфліктів, їх еволюційної сутності й причин виникнення, а й емпіричний, а саме: 1. Біодипломатію, яка розглядається як нова модель міжнародних відносин, у центрі якої знаходиться ідея захисту біологічного та культурного різноманіття шляхом реформатування нинішніх дипломатичних відносин згідно з принципами єдності та взаємозалежності задля подо-

лання екологічної кризи, досягнення глобального миру і збереження планетарного біорозмаїття.

2. Різноманітні стратегії, що мають сприяти формуванню етнічної толерантності та культури примирення як необхідної умови існування сучасного соціуму. 3. Популяризації біоосвіти й ідей поваги до прав людини, до біорозмаїття, мультиетнічності та мультикультурності сучасного світу у глобальному вимірі.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що біодипломатія – абсолютно новий термін у сучасній міжнародній політиці. Біодипломатія має на меті побудову нової моделі міжнародних відносин, у центрі якої має бути беззаперечна повага до біологічного, етнічного, культурного різноманіття сучасного світу. Доведено, що основною загрозою для запровадження біодипломатії є етнонаціональні конфлікти. Виявлено, що біополітичний підхід до проблематики етнонаціональних конфліктів має свою специфіку, адже вони мають біологічний фундамент і пов'язуються з територіальною поведінкою людини. Етноцентризм розуміється як сприйняття членів свого етносу і несприйняття представників інших етносів або національностей. Підкреслимо, що етноцентризм зазвичай культивується з дитинства, при цьому важливим механізмом його формування є свідоме навіювання відповідних поведінкових норм і цінностей. Виявлено, що в основі міжетнічних конфліктів лежить еволюційно зумовлена схильність до агресії, побудована на принципі територіальної ідентичності та закріплена завдяки соціалізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутовская М. Универсальные механизмы контроля социальной напряженности и их эффективность в современном обществе. *Антропология власти: хрестоматия по политической антропологии*. СПб, 2006. Т. 2. С. 431–448.
2. Бутовская М. Агрессия и примирение как проявление социальной у приматов и человека. URL: http://staff.ttu.ee/~bgordon/oppetegevus/valjendus/ref_rus/orig_article_6.pdf. (дата звернення: 08.08.2020).
3. Костючков С. Місце і роль сучасної людини у планетарному бутті: біополітична інтерпретація. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/3176/1/23.pdf>. (дата звернення: 08.08.2020).
4. Малышева Е. Феномен современного терроризма: социально-философский анализ : автореф. ... канд. филол. наук : 09.00.11. Красноярск, 2011. 20 с.
5. Олескин А. Социокультурная роль современной биологии и ее отражение в биополитике : историко-научный анализ : дис. ... док. биол. наук: 07.00.10. М., 2002. 283 с.
6. Тукаленко І. Вплив біополітичних трансформацій на еволюцію прав людини. *Збірник наукових праць «Гілея»*. Київ, 2015. Вип. 100. С. 265–268.
7. Blank R. *Biology and politics: an introduction. Politics and the life science: the state of discipline*. UK: Emerald Group Publishing Limited, 2014. P. 1–18.

8. Masters R. The nature of politics. New Haven, L.: Yale University Press, 1991. 315 p.

9. Peterson S., Somit A. Biology and politics: the cutting edge. UK: Emerald Group Publishing, 2011. 235 p.

10. Vlavianos Arvanitis A. Biopolicy – Building a green society. *Cadmus*, 2011. URL: <http://www.cadmusjournal.org/node/73>.

REFERENCES:

1. Butovskaia, M. (2006). Universanye mehanizmy kontroliia sotsialnoi napriazhonosti i ih effektivnost v sovremennom mire [Universal mechanisms for controlling social tension and their effectiveness in modern society]. *Antropologia vlasti*. SPb: SPb universitet [in Russian].

2. Butovskaia, M. (2008). Agresia i primirenie kak proiavlenie sotsialnosti u primatov i cheloveka [Aggression and reconciliation as a manifestation of sociality in primates and humans]. URL: <http://www.follow.ru/article/341> [in Russian].

3. Kostyuchkov, S. (2016). Mistse i rol suchasnoi liudyny u planetarnomu butti: biopolitychna interpretatsiia [The place and role of modern man in planetary life: biopolitical interpretation]. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/3176/1/23.pdf> [in Ukrainian].

4. Malysheva, E. (2011). Fenomen sovremennogo terrorizma: sotsialno-filosofskii analiz: avtoref. ... kand. filos. nauk [The Phenomenon of Modern Terrorism: social-philosophical analysis]. Krasnoiar'sk [in Russian].

5. Oleskin, A. (2002). Sotsiokulturaia rol sovremennoi biolohii i ee otrazhenie v biopolitike: dys. ... dok. boil. nauk [Sociocultural role of modern biology and its reflection in biopolitics: historical and scientific analysis]. Moskva [in Russian].

6. Tukalenko, I. (2015). Vplyv biopolitychnykh transformatsii na evoliutsiiu prav liudyny [The impact of biopolitical transformations on the evolution of human rights]. *Gileia*, vol. 100, pp. 265–268.

7. Blank, R. (2014). Biology and politics: an introduction. *Politics and the life science: the state of discipline*. UK: Emerald Group Publishing Limited [in English].

8. Masters, R. (1991). The nature of politics. New Haven: Yale University Press [in English].

9. Peterson, S., Somit, A. (2011). Biology and politics: the cutting edge. UK: Emerald Group Publishing [in English].

10. Vlavianos Arvanitis, A. (2011). Biopolicy – Building a green society *Cadmus*. URL: <http://www.cadmusjournal.org/node/73> [in English].

Biodiplomacy as a new biopolitical model of international relations

Kravets Anastasia Yuriiivna

Doctor of Science, Associate Professor,
Professor at the Department
of International Relation and Tourism
Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs
Gagarin ave., 26, Dnipro, Ukraine

Alekseenko Iryna Viktorivna

Doctor of Science, Professor,
Head of the Department
of International Relation and Tourism
Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs
Gagarin ave., 26, Dnipro, Ukraine

Biopolitics as a separate area of research, introduces a new term into political science – biodiplomatics. Biodiplomacy is analyzed as a new model of international relations, centered on the idea of protecting biological and cultural diversity by reformatting current diplomatic relations in accordance with the principles of unity and interdependence to achieve global peace and preserve the planet for future generations. It is stated that the main threat to the introduction of biodiplomacy are ethno-national conflicts, their nature and evolutionary causes are investigated. It was found that the biopolitical approach to the issue of ethno-national conflicts has its own specifics, because they have a biological foundation and are associated with territorial human behavior. Ethnocentrism is understood as the perception of members of one's ethnic group and the non-perception of representatives of other ethnic groups or nationalities. It is emphasized that ethnocentrism has been cultivated since childhood, and an important mechanism of its formation is indoctrination – the conscious suggestion of appropriate behavioral norms and values. It was found that the basis of interethnic conflicts is an evolutionarily determined tendency to aggression, built on the principle of territorial identity and consolidated through socialization. The great biopolitical significance of the study of aggression has been stated, because it contributes to the understanding of the nature of aggression, and therefore can be useful for the prevention of various conflicts and even wars. The importance of strategies for preventing interethnic conflicts, as well as various ways of reconciliation, represented by biodiplomatics, is revealed. It is stated that the concept of biodiplomatics contains not only a theoretical component: in-depth analysis of the nature and essence of ethno-national conflicts, but also empirical, namely: various strategies to promote ethnic tolerance and culture of reconciliation as a necessary condition for modern society; and the promotion of bio-education and ideas of respect for human rights, biodiversity, multiethnicity and multiculturalism in the modern world on a global scale.

Key words: biopolitics, biodiplomacy, ethnonational conflicts, ethnocentrism, international relations.